

2017

Review icoonprojecten Smart Region

Busser Cristel SUO&O

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

5/24/2017

Opening review bijeenkomst Smart Region door Jolanda Berntsen, instituutsdirecteur IFM:

Jolanda refereert aan Dominicus vanwege de locatie waar de review plaats vindt; het Albertinum. Dominicus betrad nieuwe ontwikkelingen met openheid en respect. De HAN doet dit volgens Jolanda ook. De HAN heeft haar ambitie kenbaar gemaakt in een ambitieus en betekenisvol IP 16-20. De HAN ambieert een betekenisvolle verbinding in 'de driehoek' onderwijs, onderzoek en werkveld te realiseren en te intensiveren. Het doel van de HAN is om door middel van deze verbinding bij te dragen aan de oplossing van maatschappelijke en ethische vraagstukken. Om zo het onderwijs te verrijken zodat dit toekomstbestendig wordt en bijdraagt aan de ontwikkeling van relevante kennis en sociaal vaardige professionals. 'Hiermee helpen we niet alleen de regio vooruit, maar dragen we bij aan de transitie naar een toekomst die ook wij nu nog niet kennen, we helpen studenten de software van de toekomst te schrijven. Het is hierbij van belang om talenten te herkennen en te reflecteren zonder afrekenen'. Dit vraagt volgens Jolanda om een kwaliteitsomslag, een cultuurverandering, we moeten ecosystemen verbinden en meervoudige waardecreatie toepassen. Om daadwerkelijke een transitie te realiseren moet de financiële sector dienend zijn aan de reële economie. De Icoonprojecten dragen bij aan deze transitie en zorgen ervoor dat de HAN zicht krijgt op succesfactoren in het interdisciplinair werken in 'de driehoek'.

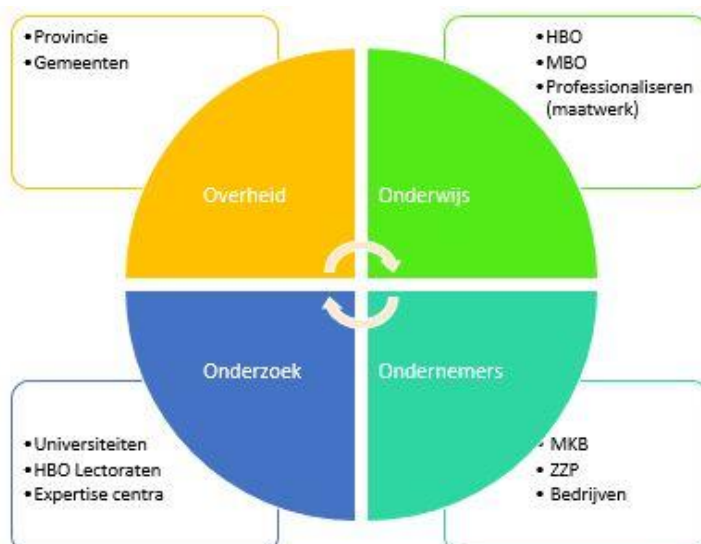
Review icoonprojecten zwaartepunt Smart Region

In deze notitie wordt verslag gedaan van de tweede reviewbijeenkomst, namelijk de reviewbijeenkomst m.b.t. het zwaartepunt Smart Region. Deze bijeenkomst heeft op 16-5-17 plaats gevonden.

Het zwaartepunt Smart Region richt zich op het realiseren van condities voor de ontwikkeling van een innovatieve, ondernemende regio met voldoende werkgelegenheid voor zoveel mogelijk mensen. Onder dit zwaartepunt zijn een aantal icoonprojecten gestart, deze worden onderstaand beschreven.

Het Gelders Praktijkleerhuis (GPLH):

Het Gelders Praktijkleerhuis omvat een aantal projecten die gericht zijn op kennisnetwerken en co-creatie rondom leren in Gelderland. In het fysieke lab van Studio L&D werken overheid, bedrijven, opleidingen, onderzoekers en studenten samen aan HRD-vraagstukken.

Het Gelders Praktijkleerhuis vormt de intermediair en initiator voor onderlinge verbinding, maar iedere partij investeert. Via de projecten TIP, Werkplaats beroepsonderwijs, Van kwetsbaar student naar erkend talent en een fysieke ontmoetingsplaats in Studio L&D werken wij aan een gezamenlijke en onderscheidende ambitie: namelijk een slimme regio voor een gezonde Gelderse economie.

Het is belangrijk oog te hebben voor vraaggestuurd, informeel en non-formeel leren. Door vraagstukken van verschillende bedrijven en organisaties uit de regio met elkaar te verbinden in het praktijkleerhuis HRD ontstaat de mogelijkheid tot 'cross-overs' en bundelen van expertise uit verschillende disciplines binnen het werkveld en onder andere de HAN (o.a. HRD, HRM, ICA, Toegepaste Psychologie en Bedrijfskunde). Zo ontstaat een netwerk van sociaal kapitaal dat samen werkt aan kennisproductie en -circulatie. Voor ondernemers uit de regio is het mogelijk werkervaring op basis van leeruitkomsten om te zetten in studiepunten (credits). Zo levert werkervaring in combinatie met een flexibel leertraject sneller een certificaat of getuigschrift op.

Waar staat het Gelders Praktijkhuis voor?

- Een fysieke ontmoetingsplaats: Studio L&D
- Duurzame en kennisintensieve netwerken
- Professionalisering en een leven lang leren

De onderzoeksvraag in dit iconproject is; wat kunnen we leren om tot verduurzaming van de doelen te komen en hoe kan dit tot cross-overs leiden?

Voorlopige resultaten van het Gelders Praktijkhuis

Voor de HAN levert dit icon project interessante samenwerkingsverbanden op, waarbij de aantrekkelijkheid van de vraag de benodigde energie vrij maakt. Resultaat is kennisproductie dat in co-makenschap is ontstaan en dienstbaar is aan het regionaal bestuur, werkveld, studenten, docenten en onderzoekers.

De verbinding in de driehoek is gemaakt, maar er is nog geen onderlinge verbondenheid, niet in de driehoek en niet tussen de projecten. Het netwerk is nog jong en zaken moeten nog uitgevonden en onderzocht worden. De verduurzaming is nog in ontwikkeling. Wel valt het op dat veel HAN-collega's en studenten het goede voor hebben met de maatschappij.

Routes naar mobiliteit

In het project 'Routes naar mobiliteit' gaan studenten, lectoren en (docent-)onderzoekers in samenwerking met partijen in het veld zich ontfermen over 'wicked problems' op het gebied van het personenvervoer in dunbevolkte gebieden. Daarbij vindt kennisuitwisseling, ontmoeting en leren plaats tussen verschillende domeinen en disciplines.

Het project 'Routes naar mobiliteit' dient als vliegwiel voor de ontwikkeling van concepten die de individuele bereikbaarheid versterken voor bewoners en bezoekers van dunbevolkte gebieden, en voor de opbouw van een mobiliteitsnetwerk met interne en externe partners. Het kan een betekenisvolle bijdrage leveren aan een heldere positionering van het zwaartepunt Smart Region, met individuele bereikbaarheid als thematische vlaggenstok.

Doelstellingen

Het project 'Routes naar mobiliteit' heeft als doel overdraagbare innovatieve concepten te ontwikkelen om de individuele bereikbaarheid van inwoners en bezoekers van plattelandsgebieden te versterken en dient als vliegwiel voor de vorming van een mobiliteitsnetwerk dat als doel heeft samen te werken aan de ontwikkeling en implementatie van concepten die bijdragen aan de individuele bereikbaarheid van mensen. Inherent aan deze ambitie is de vorming van een mobiliteitsnetwerk en een community of practice tijdens het project 'Routes naar mobiliteit'.

Het project kent voor de periode 2016-2017 twee deelprojecten:

1. het ontwikkelen van een vervoersconcept dat een maatwerkoplossing biedt voor vervoer van een specifieke (kwetsbare) doelgroep op het platteland met behulp van de Creative Design methode.
2. het ontwikkelen van een concept voor buurtvervoer op het platteland - in de vorm van een app - dat een geschikte oplossing biedt aan pakweg 80% van de mensen in kleine kernen met een redelijke sociale cohesie, met behulp van de Community Approach (community vorming rondom de ontwikkeling en uitrol en toepassing van de app).

Voorlopige resultaten van 'Routes naar mobiliteit'

Er zijn goede contacten opgebouwd in de achterhoek, het belang van multidisciplinair leren en design thinking wordt onderkend, immers in de praktijk is multidisciplinair werken een realiteit. Ook het werken van buiten naar binnen en andersom wordt als meerwaarde gezien, we bereiden studenten nu niet voor op de praktijk, maar werken *in en met* de praktijk. De app wordt deze zomer opgeleverd. Het in de context bedenken, prototypen en testen van deze prototypes levert een ontwerpende en experimentele mindset op wat een helpende strategie lijkt te zijn voor complexe vraagstukken.

Samenwerkend leren over de eigen grenzen heen

In dit project werken professionals, studenten, docenten en onderzoekers samen aan complexe vraagstukken en wordt onderzocht wat hierin wel en niet werkt. Dit gebeurt in drie vuurplaatsen, waarin vanuit verschillende perspectieven gezamenlijk onderzocht wordt hoe samenwerkend leren kan worden bevordert. In alle vuurplaatsen spelen samenwerkingsprocessen een centrale rol. Onderzoekers lopen in alle vuurplaatsen mee om te zien wat ze van elkaar kunnen leren en om de uitwisseling tussen de vuurplaatsen te bevorderen.

Vuurplaats 1	Vuurplaats 2:	Vuurplaats 3:
 <p>Krachtige Regionale Leerkringen (Kleine kernen leefbaar houden)</p>	 <p>Het Leerhuis (Transities in sociaal werk)</p>	 <p>Ieder Talent Telt (Doorstromende talen- ontwikkeling)</p>

Krachtige Regionale Leerkringen

Binnen de vuurplaats 'Krachtige Regionale Leerkringen' hebben Krachtige Kernen en Zorgalliantie, samen met professionals in Lingewaard een methodiek ontwikkeld, die uitgaat van een gebiedsgerichte benadering. Dit betekent dat we ons duurzaam verbinden aan een gebied en daar werken aan de opbouw van een vitaal lokaal netwerk. Hiervoor zetten we alliantiemakers in vanuit Zorgalliantie en Krachtige Kernen. Daarnaast werken we met kwartiermakers (docent/onderzoekers)

om te zorgen voor een constante verbinding tussen onderzoek, onderwijs en werkveld op locatie; zij signaleren behoeftes en zijn eerste aanspreekpunt voor studenten op locatie. We werken vanuit een trans disciplinaire benadering op basis van co-creatie, waarbij de behoefte van de burger centraal staat. Dit zien we als bevorderlijk voor een lange termijn aanpak van de maatschappelijke problematiek, voor een multidisciplinaire uitwisseling en samenwerking en voor de verbinding van onderwijs en onderzoek met de problematiek en professionals in het werkveld.

Het Leerhuis

Het Leerhuis is een leernetwerk in het Nijmeegse voor en door (sociale) werkveldprofessionals, docenten, studenten en onderzoekers. Burgers, werkveldprofessionals, docenten, studenten en onderzoekers die leren en bijdragen in het Leerhuis hebben verschillende en wisselende rollen; ze zijn afwisselend leraar en leerling (full partners in leren). Iedere partner kan vragen inbrengen in het Leerhuis en iedere partner wordt aangesproken op de mogelijkheden om bij te dragen in het oplossen of verder brengen van die vragen. Waar nodig worden andere partners gezocht.

De aanleiding voor 'Het Leerhuis' is de transformatie in het sociale domein. Het gaat om een verandering in de professionele cultuur van bijvoorbeeld sociaal werkers, verpleegkundigen, paramedici en leerkrachten, die te maken heeft met de ingrijpende veranderingen die zich in onze samenleving voltrekken. Van een verzorgingsstaat bewegen we naar een participatiesamenleving. Dit heeft consequenties voor iedereen. Voor de opleidingen aan de HAN betekent het dat zij een vertaalslag maken van deze veranderingen in het werk van professionals naar de curricula en studenten toekomstbestendig opleiden. De instituten ISPS en IMSS integreren dat in de ontwikkeling naar HAN Sociaal Werk waarin onderwijs, onderzoek en werkveld partners zijn in leren en innoveren.

Ieder talent telt

De vertegenwoordigers van het gehele Nijmeegse onderwijsveld hebben een gezamenlijke maatschappelijke opdracht geformuleerd voor het brede onderwijsveld. De visie notitie 'Ieder talent telt' geeft richting in de vorm van een innovatieagenda voor kinderopvang en onderwijs in Nijmegen. Het doel van de innovatieagenda is om een beweging te versterken die erop is gericht dat betrokkenen werken aan de talentontwikkeling van kinderen, jongeren en volwassenen. Dat wil niet zeggen dat de ervaringen met dit project alleen in Nijmegen betekenis hebben. Het project is een proeftuin voor de ontwikkeling van samenwerkende en innovatief lerende regio's.

De doelstelling van het project is het ondersteunen van de talenten van mensen in de regio mede door verbindingen te creëren tussen verschillende onderwijsinstellingen (van kinderopvang tot universiteit), organisaties in het sociale domein, zoals zorg, welzijn, cultuur en sport en bedrijven in de regio. Dit heeft geleid tot diverse broedplaatsen. Deze broedplaatsen bestaan uit nieuwe en bestaande initiatieven waarbinnen professionals, studenten, ouders en burgers samenwerken. Deze broedplaatsen dienen als proeftuinen voor netwerkvorming en binnen deze broedplaatsen komen we al doende, reflecterend en onderzoekend tot een nieuw handelingsrepertoire als netwerkprofessionals. De resultaten vanuit deze vuurplaats worden direct toegepast in de praktijk, zowel in het onderwijs in de regio (kinderopvang tot universiteit) als in organisaties in het publieke domein. Het doel is om te zorgen dat minder jongeren tussen wal en schip vallen en dat ieders talent uit de regio benut wordt. Bovenstaande resultaten moeten hier aan bijdragen.

Voorlopige resultaten Samenwerkend leren over de eigen grenzen heen

Het is niet zo vanzelfsprekend om over grenzen heen samen te werken. In eerste instantie waren de drie vuurplaatsen (projecten) concurrerend t.o.v. elkaar, door een interventie van het CvB die synergie zag tussen de projecten, zijn deze met elkaar verbonden. Deze verbinding is als waardevol ervaren o.a. omdat er daadwerkelijk over de eigen grenzen heen is samen gewerkt. Door het verbinden van binnen en buiten en de contacten die hierdoor gelegd worden treedt verduurzaming op en blijven netwerken bestaan. Door de verbinding in en met 'de driehoek' ontstaat er meer dan de afzonderlijke activiteiten op zich, meervoudige waardecreatie is in dit project duidelijk zichtbaar en is een krachtige motivatie voor innovatie.

Verdiepende dialoog

We doen een poging om het onderwijs sociaal te benaderen, een poging om een andere opvatting te ontwikkelen over het beroepsonderwijs; een LevenLangLeren. Het gaat hierbij niet alleen om het vakinhoudelijke, maar om het leren kijken naar diversiteit, het kunnen werken en organiseren in netwerken. Dit gaat niet alleen over studenten maar ook over docenten en onderzoekers. Als we dit soort leerpraktijken willen organiseren vraagt het ook wat van de interne organisatie, de kwaliteitsprocessen, 'open space' in curricula, er moeten weerstanden overwonnen worden, ondernemerschap moet worden aangegaan. Het is goed om te bezien wat er binnen de regels al mogelijk is.

Het iconische aan de projecten is dat er buiten de gebaande paden wordt gelopen, hoe verbindt je, met welke spelregels? De HAN kan een rol spelen als onafhankelijke partij, dat vraagt iets in de benadering van het proces. De grootste waarde is dat de HAN als aanjager kan fungeren voor innovatie in haar omgeving. Er wordt duidelijk een 'sense of urgency' ervaren om jongeren op te leiden door hen deel te laten nemen in projecten die ertoe doen in de buitenwereld.

Welke impact creëer je in de buitenwereld en hoe communiceer je hierover? Ook dit is iets wat we samen moeten ontdekken. De reputatie van de HAN is van groot belang, hoe laat je de impact van hetgeen we doen aan de buitenwereld zien, daar is niet één oplossing voor, maar vraagt om diverse benaderingen.

Het over de grenzen heen werken en leren is voor ons allen een leerzame uitdaging, hierin is niet alleen het multidisciplinaire aspect van belang, maar ook de samenwerking in de kolom MBO/HBO/WO is van meerwaarde gebleken. Het is wel van belang dat 'jongeren' die zich kwetsbaar opstellen in deze projecten goede begeleiding krijgen van professionals.

Hoe creëer je de triple O in je project?

De verbinding in 'de driehoek' wordt ervaren als een succesverhaal. Het gaat om samenwerking over de grenzen heen, het creëren van partnerschappen, dat vraagt om beantwoording van de 'why' vraag. Hoe hou houdt je de beweging erin? Dit vraagt om verduurzaming en het uitbouwen van de huidige projecten. Door dit alles te benaderen als een leerproces zet het e.e.a. in beweging. Werkende principes zijn de opgedane inzichten en kennis collectief en ambitieus uit te dragen, tevreden zijn met kleine succesjes en inzien dat het met kleine stapjes gaat. De kracht van kwaliteit leveren zit in het goede gesprek met elkaar voeren, het is goed om meer uitwisseling te organiseren, om best practices naar boven te halen, de aanvliegroutes met elkaar te delen. Om niet achter ontwikkelingen aan te hollen, maar ook zelf ontwikkelingen vorm geven. De HAN moet in het werkveld een kracht zijn; voor een beroepsgroep de ontwerpers zijn van de professionals van morgen.

Lerend op avontuur

Intern blijkt het moeilijk te zijn collega's vrij te maken van verplichtingen zodat ze daadwerkelijk een bijdrage kunnen leveren aan de projecten. Netwerken vraagt om commitment op verschillende levels, binnen en buiten de HAN. Het betreft hier een cultuur- en paradigmashift. Hoe zet je onderwijskundige principes en leerprocessen op die dynamische verbinding in? Op dit moment worden solisten opgeleid, wat hebben toekomstige netwerkprofessionals nodig? Ook zijn de stage-vereisten niet flexibel genoeg en ligt de vorm behoorlijk vast. Er is met elkaar nog geen routine opgebouwd in de gewijzigde en/of benodigde begeleiding, leren en begeleiden moet op een andere manier vorm krijgen.

Ook roept een andere driehoek in dit verband vragen op, wie is nu actor, initiator en ondersteuner in deze partnerschappen/samenwerkingsverbanden? Hier moeten we niet alleen zelf over nadenken, maar ook actief over in gesprek gaan met het werkveld. HAN sociaal heeft een [partnerschap kaart](#) ontwikkeld, deze kan hierbij behulpzaam zijn. Er moeten nieuwe businessmodellen, verdienmodellen en methoden ontworpen worden. De HAN heeft i.s.m. met de HvA hier een voorzet toe gedaan met de [methoden ontwikkelkaart](#). Ook is het van belang dat de kennis die in de projecten wordt opgedaan terugvloeit naar het de opleiding, bijvoorbeeld in een minor. Hierbij moet men zelf de vaardigheid ontwikkelen dit op te pakken.

Voor studenten is het van belang dat er niet alleen gekeken wordt naar wat ze presteren, maar dat ook er ook gekeken wordt naar wie ze zijn. Er zijn sociale activiteiten nodig om elkaar te leren verstaan, zodat gedeelde intenties en doelen naar boven gehaald worden. Ook geeft de samenwerking in de driehoek studenten de mogelijkheid om een stage te doen waarvoor een opdrachtgever bereid is te betalen, er wordt dan wel het e.e.a. verwacht van de begeleiding van deze student.

Doorkijkje op HAN niveau en afsluiting door Diana de Jong

Er is onderzocht waar regionaal arbeidsplaatsen ontstaan, de HAN sluit hier door het benoemen van de zwaartepunten op aan. Juist hierom zijn de icoonprojecten bedacht, om het van buiten naar binnen denken en werken te stimuleren..

De HAN heeft drie doelen

1. De HAN wil topstudenten afleveren, dit is het bestaansrecht van een kennisinstelling
2. De HAN wil bijdragen aan de maatschappelijke relevantie, wat is er morgen nodig
3. Docenten en onderzoekers van de HAN dragen bij aan innovatie

Hier zit een beleidstheorie achter, je verbind jezelf aan dat wat er van je wordt gevraagd, aan de bedoeling. Dit vraagt ook een andere manier van organiseren, dit moet integraal bekeken worden. Het idee is dat de icoonprojecten bijdragen aan de vraagarticulatie, wat is nu daadwerkelijk de kwestie en wat moet er opgelost worden. Naarmate de HAN beter in staat is om de 'why' te zien zal dit als een olievlek werken. Dit betekent wel dat er nog naar de inhoudelijke agenda moet worden gekeken, welke vraag is nu typisch HBO, daar moeten we kritisch op zijn.

Hoe we de vreugde en energie die de icoonprojecten opleveren en hoe we hieraan een vervolg kunnen geven is nog niet bekend. Om onderzoek en onderwijs gelijkwaardig zo goed mogelijk organisatorisch te faciliteren en te positioneren is een werkgroep ingericht. Deze twee werkgroepen gaan onafhankelijk van elkaar aan de slag en komen met twee adviezen.

Vanwege haar ligging heeft de HAN een ideale positie om Duitsland, de rurale en stedelijke gebieden te bedienen, het is van belang om voor de buitenwereld duidelijk te maken wat deze van de HAN mag en kan verwachten.

Wat niet onbenoemd mag blijven is dat de continue actie binnen de driehoek een positieve invloed heeft op de visitatie.

Een eerste review m.b.t. het zwaartepunt Sustainable Energy & Environment (SEE) heeft op 4-5-17 plaats gevonden, het verslag hiervan is [hier](#) te lezen.